

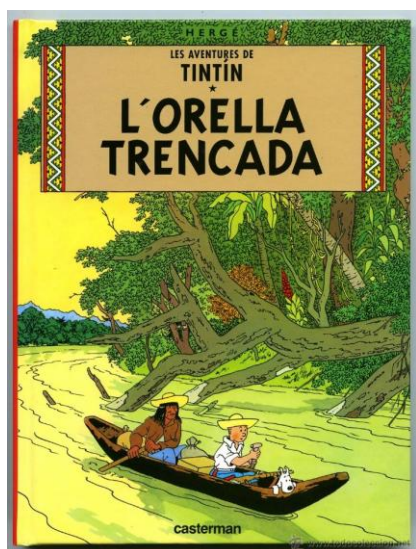
Vist a la xarxa

Publicació lliure i independent, de periodicitat aleatòria: surt quan cal i quan convé !

Tintín català

(Manuel Cuyàs Gibert – El Punt Avui – 24.01.16)

Vaig començar llegint els àlbums de Tintín en castellà, i quan van ser traduïts al català em va costar entrar-hi. Hergé explica en un llibre d'entrevistes que tinc per casa que quan es van fer pel·lícules de ninots basades en les aventures del personatge que havia creat, un nen li va escriure enfadat: "Tintín no té aquesta veu." Cada lector posa una veu pròpia a la madam Bovary, a la Colometa, o al Capitán Trueno. Jo, com el nen d'Hergé,

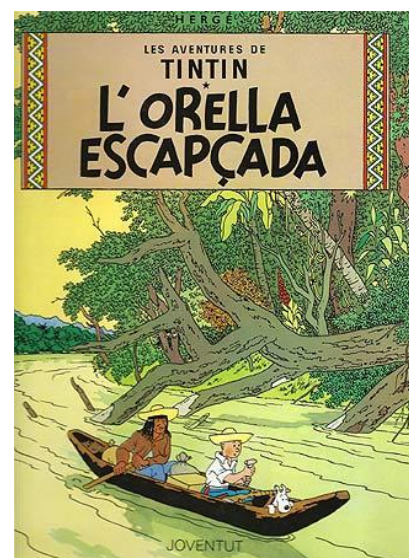

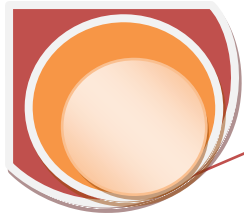
també n'havia posat una a Tintín i a més a més era en castellà. Passar del "rayos y truenos" al "mal llamp" i de l'Hernández i Fernández als Dupond i Dupont va voler un esforç. Fins i tot trobava que en català els Tintín no feien riure tant.

Aquests dies he detectat un disgust entre gent més jove que jo que ha descobert que els àlbums de Tintín que de petits havien llegit d'entrada en català han estat traduïts de nou (*). Suposo que si ho han descobert ara és perquè els han tornat a adquirir per satisfer les peticions dels seus fills. O perquè esperen que els fills adoptin les seves aficions de quan eren petits. En realitat les noves traduccions, que substitueixen les de Joaquim Ventalló, ja fa temps que són al mercat: des que l'editorial Joventut en va perdre els drets en favor d'una altra. Aquesta gent disgustada troba un "sacrilegi" que L'orella escapçada ara sigui L'orella trencada, que Hem

caminat damunt la Lluna s'hagi convertit en Hem trepitjat la Lluna i L'estel misteriós en L'estrella misteriosa. De moment s'han quedat en els títols. Quan entrin en els textos el disgust serà major.

Joaquim Ventalló, que era un noucentista i que va ser recomanat a l'editorial Joventut pel poeta Marià Manent, va fer parlar Tintín com ho haurien fet Eugeni d'Ors o Carles Riba, i la Castafiore com la Ben Plantada. A la primera pàgina de Tintín al Tibet, el capità ensenya al protagonista un diari i no li diu "mira", sinó "veges". En les noves traduccions s'ha imposat l'imperatiu de "mirar" en lloc del de "veure" perquè s'ha optat pel català que "ara es parla". També abans tothom deia "mira" i no "veges", i tot i això els lectors ho acceptaven. I si ara ho troben a faltar és perquè s'hi havien acostumat. Què vol dir això? Que el català light és, com ens pensàvem, una comoditat de ganduls. Si de petit llegeixes "veges", acceptes "veges" i ho mantens tota la vida, encara que no ho diguis. Igual que "és clar" i no "esclar", "cursa" i no "carrera", "estel" com a alternativa a "estrella" o "escapçar" com a matís i precisió de "trencar". O com "vaixell", per posar l'exemple famós. Jo encara de vegades cito Tintín en castellà: "heredé la gracia de mi tío Anatolio, que era peluquero". Tenia gràcia però és el fruit de la desgràcia que el català, dur o tou, fos llavors prohibit.

Vist a la xarxa

Publicació lliure i independent, de periodicitat aleatòria: surt quan cal i quan convé !

(*) Nota de la redacció: Suposem que l'autor es refereix als exemplars que va comercialitzar Casterman/Panini traduïts per l'equip Link, els que s'anomenen a França i Bèlgica com "format petit" o "mini àlbums" perquè són més xics que els de Joventut, i que una sentència judicial va fer retirar, ja fa anys, del mercat on encara hi ha les versions de Joventut traduïdes per Joaquin Ventalló tot i que hem detectat que en alguna de les darreres publicacions s'han canviat paraules. Per exemple, en l'àlbum doble (Secret/Tresor) editat el 2011 paral·lelament a la pel·lícula de Spielberg, un xic més petit de mida, on s'hi llegeix a la primera pàgina

(3) "Mercat de Vell" enlloc de "Encants" de la versió tradicional tot i que deixa constància als crèdits de la traducció d'en Ventalló.

L'home que juga a ping-pong amb aigua

Recordo una imatge de nen em va fer somiar. Va ser en les primeres pàgines de "Hem caminat damunt la Lluna" d'Hergé. El Capità Haddock es servia un got de whisky que havia embarcat en secret al coet en destí al

nostre satèl·lit natural. Però en aquell moment, la propulsió del vaixell es va tallar i els seus passatgers es van quedar en condicions d'ingravidesa. La beguda, es va convertir en una bella esfera groga, abandonant el vidre del got de més pes i surant com per art de màgia en el coet sota la mirada atònita d'Archibald Haddock. La qual cosa, ja borratxo, va donar a entendre que, sense èxit, va ordenar tornar d'on va venir ...

Vaig trobar una mica d'aquesta màgia en un dels últims vídeos de l'Estació Espacial Internacional amb l'astronauta Scott J. Kelly nord-americà (que també és capità ...). Va sortir cap a una missió d'un any, dissenyada per provar els efectes en el cos d'una estada molt llarga en l'espai, per al futur dels viatges interplanetaris, com ara el retorn a Mart, de Scott Kelly que acaba de celebrar, dijous, 21 de gener, el 300è dia a l'espai. I per celebrar aquest dia tan especial es va ser posar a la xarxa un vídeo en què l'astronauta juga a ping-pong amb ... una pilota d'aigua.

Podem veure aquest vídeo d'un minutet a https://www.youtube.com/watch?v=TLbhrMCM4_0.

(Font: Le Monde.fr - Pierre Barthélémy)